

27 alebo smrť umelca

Monodráma Martina Vincová, Nitra / SR
režijné vedenie Marica Šišková

Martina Vincová je výraznou osobnosťou, ktorá si podchytila divácku pozornosť hneď pri vstupe na javisko. Nezaprela svoju skúsenosť s hovoreným slovom, sprevádzala nás príbehom suverénne a dynamicky, tak, že pozornosť ani na chvíľu neopadla. Občas prevládlo dianie v slove nad dianím na javisku, čo trochu oslabovalo vyznenie monodrámy. Inak monodráma naplnila všetky atribúty malého javiskového tvaru. Napriek tomu, že bol využitý pomerne malý úsek javiska, bola herecká akcia v priestore dobre členená, čo pomáhalo dynamike inscenácie. Zvolená téma je veľmi aktuálna, obzvlášť pre mladých ľudí. Dala by sa pomenovať ako hľadanie svojho miesta v spoločnosti, snahu o sebaujedenie prostredníctvom umenia a túžby byť vidieť a vnímaný. Či už otcom alebo kritikmi umenia. Hlavná hrdinka zvažuje, že cestou k tomuto "zviditeľneniu" by mohla byť predčasná umelecká smrť. Úvahy o smrti ostávajú na javisku skôr vo filozofickej podobe. Pocit reálneho rozhodnutia pre túto cestu ako aj rozhodnutia tú cestu opustiť a zvrátiť svoj osud je pomerne slabý a nejasný, chvíle rozhodovania by si zaslúžili špeciálnu javiskovú situáciu. Martina v krátkom javiskovom tvare nastolila dôležité otázky a predostrela jasný názor pútavo, nie príliš naliehavo, ale s plným pochopením témy a, čo bolo výborné, aj s humorom.

Šťastie

DRIM Nitra / SR
Ten deň príde
DS Hrdinovia / SR

Prezentácie s názvami Šťastie a Ten deň príde niesli výrazný odtlačok ich vedúcej súboru Zuzany Strnátovej. Zuzana sa nesnaží o inscenačný tvar, obe diela vyzerali chvíľami ako náhodný sled obrazov, či skôr hereckých poloimprovizovaných výstupov. Absencia divadelných konvencií, rezignácia na dramatickú výstavbu, tvorbu dramatickej situácie a budovanie konfliktu na strane jednej bola na druhej strane doplnená veľmi presne premysleným vložením scénického či hudobného prvku, čo dávalo odtušiť, že nejde o anarchiu, ale o autorský spôsob vyjadrenia. Otázkou, ktorú som si kládla, či je táto forma vyjadrením interpretov, či vedúcej súborov. Možno je samozrejme oboje, dôležité je, aby medzi aktérmi a režisérom visela kdesi vo vzduchu akási nepísaná dohoda o prijatí tejto formy. Pri prvom predstavení Šťastie sa zdalo, že si všetci zúčastnený za projektom stoja a stal sa tým pádom skvelou performanciou, ktorá výborne dopĺňala dramaturgiu festivalu, kedy si diváci užívajú nespútanosť na javisku a hodnotitelia zavrú notesy a bavia sa bez potreby interpretovať javiskové dianie. Pri predstavení Ten deň príde sa už zdala dohoda medzi javiskom a vedúcou súboru naštrbená. Členky súboru stáli pred neľahkou situáciou čeliť, ako vysvitlo pri diskusii, nie vždy hereckami očakávaným útokom Zuzany Strnátovej v roli násilníka. Nespútanosť, ktorá bola cítiť z prvého predstavenia, pri druhom bola cítiť len z ženy za mikrofonom v hľadisku. Divadelne by to mohli byť silné miesta, v duchu postdramatického divadla by tieto prehovory zo zákulisia mohli fungovať ako vpád reálneho. Tento princíp by ale vyžadoval skúsenejšiu divadelnú skupinu, ktorá ho unesie a bude s ním vedieť javiskovo pracovať. Inšpiratívne a originálne situácie, energický a zaujímavý herecký kolektív to boli devízy oboch predstavení. Oba súbory si nás získali svojím odhodlaním, odvahou, veľkou vnútornou silou, schopnosťou sa na javisku vnímať a sústrediť na sled i neočakávaných dejov.

Opití 1

DS Deficit / Nitra

I keď sa vedúca súboru Marica Šišková vo festivalovom bulletine dušuje, že názov súboru nemá žiadnu súvislosť s novým titulom hry, nedá sa povedať, že by s hrou nesúvisel. Naopak. Po vzhladnutí predstavenia som bytostne pociťovala "deficit". Vyprahnutosť a dezilúzia "antihrdinov" príbehu, ich

neschopnosť vnímania sa navzájom, večne sa míňajúcej komunikácie a absencia dôvery, a na druhej strane zúfalá túžba niekam patriť, či k niekomu patriť a byť spokojný sám so sebou, brnkala na strunu pochybností a bolestivých skúseností strát, ktoré spôsobuje deficit lásky. Túto dieru zalepili postavy, v našom spoločenskom kontexte "netypicky", alkoholom. Akási i keď trochu pochybná nádej prichádza pri tej, ktorá už všetko odovzdala a nič svoje si nenechala. Prostitútka Róza sa stretáva s Markom, ktorý priznáva, že je Ježiš. No ani Ježiš tu nevystupuje ako bezchybný obdivuhodný ideál, sám priznáva, že je rovnako skazený a pokrivený a pokúsi sa dokonca Rózu zneužiť. Dalo by sa povedať, že jeho najväčším nedostatkom je jeho "deficit". Na javisku sa nikdy neobjaví, počuť len jeho "dokonalý hlas", ktorý mu zapožičal profesionálny herec a zamat jeho hlasu je asi Ježišovým jediným zachovaným pozlátkom (nevýhodou tohto inscenačného riešenia je, že nahrávka nereaguje na ozajstnú vznikajúcu javiskovú situáciu a scéna nie vždy funguje, tiež onen pokus o zneužitie Rózy je samozrejme nefunkčný). Nádej sa do inscenácie vkráda teda nie skrz Ježiša, ale skrz Rózu, cez jej schopnosť vidieť, čo ostatní nevidia, cez jej jemne a krehko naznačenú schopnosť uveriť. Uveriť, že je ešte dobro na svete. A máme teda nádej. Inscenácia nádej nijako nezdôrazňuje, len ju je možné kdesi v diaľke, za ťažkým čiernym plátnom, v prachu hodenú, odtušiť. Zato prázdnotu, skazu a zúfalstvo, tej nám hra poskytuje dostatok. Interpreti boli nekompromisní a cieľavedomo predstavovali túto ohlušujúcu ľudskú pustinu. Vecne, dravo, surovo a zároveň citlivo a jemne. Scény sú vystavané tak, aby dali dosť priestoru pre nadhľad a humor, avšak v snahe o autenticnosť, nie vždy vyšlo načasovanie a tak chvíľa pre vtip často ušla. Humor sa na javisku ťažko ponecháva náhode. Spresnenie hereckého konania a mizanscén by pomohlo odľahčiť ťažkopádnosť niektorých situácií a pomalší rytmus inscenácie. Už teraz inscenácia nepríjemne tlačí, ale snád' by jej o čosi viac svedčalo, keby sa stala fackou. Za všetkých masochistických divákov vopred ďakujem.